

DİPLOMATİK İLİŞKİLER HAKKINDA VİYANA SÖZLEŞMESİ

Katılmayı uygun bulma Kanunu: 3042-4 Eylül 1984

R.G. 12 Eylül 1984-18513.

Onay Kararnamesi: 84/8724-6 Kasım 1984¹
R.G. 24 Aralık 1984-18615.

Bu Sözleşmeye taraf olan Devletler

Eski zamanlardan beri bütün ülkelere mensup insanların diplomasi görevlilerinin statüsünü tanıdıklarını HATIRLAYARAK,

Birleşmiş Milletler Yasasının Devletlerin egemen eşitliği, uluslararası barış ve güvenliğinin korunması ve uluslar arasında dostane ilişkilerin geliştirilmesi hakkındaki amaç ve ilkelerini GÖZÖNÜNDE BULUNDURARAK,

Diplomatik ilişkiler, ayrıcalıklar ve bağışlıklar hakkında uluslararası bir Sözleşmenin, ulusların farklı anayasal ve sosyal sistemlerine bakılmaksızın aralarında dostane ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunacağına İNANARAK,

Bu gibi ayrıcalıkların ve bağışlıkların amacının fertleri yararlandırmak olmayıp, Devletleri temsil eden diplomatik misyonların görevlerinin etkin şekilde yapılmasını sağlamak olduğunu MÜDRİK BULUNARAK,

Bu Sözleşme hükümlerince açıkça düzenlenmeyen meselelerde teamülf hukuk kurallarının uygulanmasına devam olunacağını TEYİD EDEREK,

AŞAĞIDAKİ HUSUSLARDA ANLAŞMIŞLARDIR:

Madde 1

Bu Sözleşme bakımından, aşağıdaki deyimler, karşılarında yer alan anlamları haiz olacaklardır:

a) "Misyon şefi" gönderen Devlet tarafından bu sıfatla hareket etmek üzere görevlendirilen şahıstır;

b) "Misyon üyeleri", misyon şefi ve misyon kadrosuna mensup üyelerdir;

c) "Misyon kadrosunun üyeleri", misyonun diplomatik kadrosunun, idarî ve teknik kadrosunun ve hizmet kadrosunun üyeleridir;

d) "Diplomatik kadronun üyeleri", misyon kadrosunun diplomatik rütbe taşıyan üyeleridir;

e) "Diplomatik ajan", misyon şefi veya misyonun diplomatik kadrosunun bir üyesidir;

f) "İdari ve teknik kadronun üyeleri", misyon kadrosunun misyonunun idari ve teknik hizmetinde çalışan üyeleridir;

g) "Hizmet kadrosu üyeleri", misyon kadrosunun misyonun iç hizmetinde bulunan üyeleridir;

h) "Özel hizmetçi", misyonun bir üyesinin ev hizmetinde bulunan ve gönderen Devlet hizmetinde çalışmayan bir şahıstır;

i) "Misyon binaları", misyon şefinin ikametgâhı dahil olmak üzere ve mülkiyete bakılmaksızın, misyonun maksatları için kullanılan binalar veya bina bölmeleri ile bunlarla irtibatlı arazidir.

Madde 2

Devletler arasında diplomatik ilişkiler ve daimi diplomatik misyonlar kurulması karşılıklı rıza ile olur.

Madde 3

1. Bir diplomatik misyonun görevleri, diğerleri meyanında, şunları da kapsar:

1) Onay kararının yer aldığı Resmi Gazete'de Sözleşme'nin hem Türkçe hem de İngilizce metinleri yayınlanmıştır. Ayrıca UNO dillerindeki orijinal metinler için bkz. (U.N.T.S., vol. 500, s. 95 vd).

a) Gönderen Devleti kabul eden Devlet-
te temsil etmek;

b) Kabul eden Devlette, uluslararası
hukukun müsaade ettiği sınırlar içinde gön-
deren Devletin ve vatandaşlarının çıkarlarını
korumak;

c) Kabul eden Devlet Hükümeti ile
müzakereler yapmak ;

d) Bütün yasal imkânlarla kabul eden
Devletin durumunu ve gelişmelerini tesbit
etmek ve bunlar hakkında gönderen Devlet
Hükümetine bilgi vermek;

e) Gönderen Devlet ile kabul eden
Devlet arasında dostane ilişkileri ilerletmek
ve ekonomik, kültürel ve bilimsel ilişkilerini
geliştirmek.

2. Bu Sözleşmedeki hiçbir hüküm kon-
solosluk görevlerinin bir diplomatik misyon
tarafından yürütülmesini önleyecek şekilde
yorumlanamaz.

Madde 4

1. Gönderen Devlet kabul eden Devlet-
ten bu Devlete misyon şefi olarak gönder-
mek istediği şahıs için agrément almak zo-
runluluğundadır.

2. Kabul eden Devlet, agrément'in
reddi halinde gönderen Devlete sebep gös-
termek zorunluluğunda değildir.

Madde 5

1. Gönderen Devlet, ilgili kabul eden
Devletlere gerekli ihbarda bulunduktan son-
ra, yerine göre bir misyon şefini veya dip-
lomatik kadronun herhangi bir üyesini, ka-
bul eden Devletlerden herhangi biri tara-
fından açıkça itirazda bulunulmadıkça birden
fazla Devlet nezdinde akredite edebilir.

2. Gönderen Devlet bir misyon şefini,
bir veya daha fazla sayıda başka Devlete ak-
redite ettiği takdirde, misyon şefinin sürekli
oturmadığı Devletlerin her birinde bir geçici
Maslahatgüzarın (Chargé d'Affaires ad inte-
rim) yönettiği bir diplomatik misyon kurabi-
lir.

3. Bir misyon şefi veya misyonun dip-
lomatik kadrosunun herhangi bir üyesi, her-
hangi bir uluslararası kuruluş nezdinde gön-
deren Devletin temsilciliğini yapabilir.

Madde 6

Kabul eden Devletçe itiraz edilmedikçe
iki veya daha fazla sayıda Devlet, aynı şahsı
diğer bir Devlet nezdinde misyon şefi ola-
rak akredite edebilirler.

Madde 7

5., 8., 9. ve 11. madde hükümleri saklı
kalmak şartıyla, gönderen Devlet, misyon
kadrosunun üyelerini serbestçe tayin eder.
Kara, deniz veya hava ataşelerinin tayinin-
de, kabul eden Devlet, bunların adlarının,
onayı alınmak üzere önceden bildirilmesini
isteyebilir.

Madde 8

1. Misyonun diplomatik kadro üyeleri
prensip itibariyle gönderen Devletin vatan-
daşı olmalıdır.

2. Misyonun diplomatik kadro üyeleri,
kabul eden Devletin her zaman geri alınabi-
lecek rızası olmadıkça, bu Devletin vatan-
daşları arasından tayin edilemez.

3. Kabul eden Devlet, gönderen Devle-
tin vatandaşı olmayan üçüncü bir Devletin
vatandaşları için de aynı hakkı saklı tutabi-
lir.

Madde 9

1. Kabul eden Devlet, herhangi bir za-
man ve kararının gerekçesini açıklamak zo-
runluluğunda olmaksızın, gönderen Devlete
misyon şefinin veya misyon Diplomatik kad-
rosunun herhangi bir üyesinin istenmeyen şa-
hıs (Persona non grata) olduğunu veya mis-
yon kadrosunun herhangi bir başka üyesinin
kabule şayan olmadığını bildirebilir. Bu tak-
dirde, gönderen Devlet, duruma göre, ilgili
şahsı geri çağırır veya misyondaki görevine
son verir. Bir şahıs kabul eden Devletin ül-
kesine gelmeden önce de istenmeyen veya
kabule şayan olmayan şahıs olarak ilân edi-
lebilir.

2. Gönderen Devlet bu maddenin 1. fık-
rasında kayıtlı yükümlülüklerini yerine getir-
meyi reddeder veya makul bir süre içinde ye-
rine getirmeyse, kabul eden Devlet ilgili şah-
sı misyonun bir üyesi olarak tanımayı red-
dedebilir.

Madde 10

1. Kabul eden Devletin Dışişleri Bakanlığına, veya mutabık kalınacak başka Bakanlığa, aşağıdaki hususlar bildirilecektir:

a) Misyon üyelerinin tayini, gelişleri ve kesin ayrılışları veya misyondaki görevlerinin sona ermesi;

b) Misyonun bir üyesinin ailesine mensup olan bir şahsın gelişi ve kesin ayrılışı ile uygun bulunduğu, bir şahsın misyonun bir üyesinin ailesine dahil olması veya bu durumdan çıkması;

c) Bu fıkranın (a) bendinde belirtilen şahıslar tarafından istihdam olunan özel hizmetlerin gelişi ve kesin ayrılışları ile gerektiğinde, bunların sözkonusu şahısların hizmetinden ayrılmaları vakıası;

d) Kabul eden Devlette ikamet eden şahısların misyon üyeleri olarak veya ayrıcalık ve bağışıklık tanınan özel hizmetçiler olarak istihdam edilmeleri ve bu görevlerine son verilmesi.

2. Mümkün olan hallerde, geliş ve kesin ayrılışlar önceden de bildirilecektir.

Madde 11

1. Misyonun kadrosu hakkında özel anlaşma bulunmadığı takdirde, kabul eden Devlet kendisinin içinde bulunduğu durum ve koşulları ve sözkonusu misyonun ihtiyaçlarını gözönünde bulundurarak misyonun kadrosunun kendince makul ve normal sayılan hadler dahilinde tutulmasını talep edebilir.

2. Aynı şekilde, kabul eden Devlet, benzer sınırlar içinde ve ayırım gözetmeksizin belirli bir kategoriye mensup memurları kabul etmeyi reddedebilir.

Madde 12

Gönderen Devlet, kabul eden Devletin önceden açık rızası olmadan, misyonun kurulduğu mahallerden başka yerlerde misyonun bir kısmını teşkil eden bürolar kuramaz.

Madde 13

1. Misyon şefi, kabul eden Devlette cari olan ve yeknesak bir tarzda uygulanacak usule göre, ya itimatnamesini takdim ettiği

zaman veya gelişini bildirdiği ve itimatnamesinin aslına uygun bir örneği kabul eden Devletin Dışişleri Bakanlığına veya mutabık kalınacak başka bir Bakanlığa tevdi olduğu zaman, kabul eden Devletteki görevine başlamış sayılır.

2. İtimatnamelerin veya bunların gerçek suretlerinin takdim sırası, misyon şefinin geliş tarihi ve saatine göre tayin olunur.

Madde 14

1. Misyon şefleri aşağıda gösterilen üç sınıfa ayrılır :

a) Devlet Başkanları nezdinde akredite edilen Büyükelçiler veya Nonslar ile muadili rütbedeki diğer misyon şefleri;

b) Devlet Başkanları nezdinde akredite edilen Murahhaslar, Elçiler ve Enternonslar;

c) Dışişleri Bakanları nezdinde akredite edilen Maslahatgözarlar;

2. Öncelik sırası ve adabı muaşeret kuralları dışında, misyon şefleri arasında sınıfları dolayısıyla bir fark gözetilmeyecektir.

Madde 15

Misyon şeflerinin tayin edileceği sınıf, Devletler arasında varılan mutabakatla tesbit olunur.

MADDE 16

1. Misyon şefleri, kendi sınıfları dahilinde 13. madde uyarınca görevlerine başlayış tarih ve saatine göre öncelik taşırlar.

2. Bir misyon şefinin itimatnamesinde sınıfını değiştirmeksizin yapılan tadiller önceliğini etkilemez.

3. Bu madde, kabul eden Devletin Papalık Temsilcisinin önceliği hakkındaki herhangi bir uygulamasını etkilemez.

Madde 17

Misyonun diplomatik kadrosu üyelerinin önceliği, misyon şefi tarafından Dışişleri Bakanlığına veya mutabık kalınacak başka bir Bakanlığa bildirilir.

Madde 18

Misyon şeflerinin kabulü konusunda her

Devletin uygulayacağı usul, her sınıf için yeknesak olacaktır.

Madde 19

1. Misyon şefinin görevi münhal olduğu, veya misyon şefi görevlerini yerine getiremediği takdirde, bir geçici Maslahatgüzar (Chargé d'Affaires ad interim) geçici olarak misyon şefi görevlerini yapacaktır. Geçici Maslahatgüzarın adı, ya misyon şefi tarafından, veya bunun mümkün olmaması halinde gönderen Devletin Dışişleri Bakanlığı tarafından, kabul eden Devletin Dışişleri Bakanlığına veya mutabık kalınacak başka bir Bakanlığa bildirilir.

2. Kabul eden Devlette Misyonun diplomatik kadrosunun hiç bir üyesi bulunmadığı takdirde, kabul eden Devletin rızası ile, idari ve teknik kadronun bir üyesi, gönderen Devlet tarafından misyonun güncel idari işlerini yürütmek üzere tayin edilebilir.

Madde 20

Misyon ve şefi, gönderen Devletin bayrağını ve armasını, misyon şefinin ikametgâhı da dahil olmak üzere misyonun binalarında ve misyon şefinin nakil vasıtalarında kullanmak hakkını haizdirler.

Madde 21

1. Kabul eden Devlet, kanunlarına uygun olarak, kendi ülkesinde gönderen Devletin misyonu için gereken binaların edinilmesini kolaylaştıracak veya gönderen Devletin başka suretle yer bulmasına yardımcı olacaktır.

2. Aynı şekilde, kabul eden Devlet, gerekiyorsa üyelerine uygun yer bulmaları için misyonlara yardım edecektir.

Madde 22

1. Misyon binaları dokunulmazlığı haizdir. Kabul eden Devlet yetkilileri misyon şefinin rızası olmadıkça bu binalara giremezler.

2. Kabul eden Devlet, misyon binalarını herhangi bir tecavüz veya zarara karşı korumak ve misyonun huzurunun herhangi bir şekilde bozulması veya itibarının kırılmasını

önlemek üzere her türlü tedbiri almak özel göreviyle yükümlüdür.

3. Misyon binaları ile içindeki eşyalar ve diğer mallar ve misyonun nakil vasıtaları arama, el koyma, haciz veya icradan bağıştırlar.

Madde 23

1. Gönderen Devlet ve misyon şefi, yerine getirilen belirli hizmetlerin bedeli olan ödemelerin dışında, ister malik, ister kiracı olsunlar misyon binaları bakımından bütün milli, bölgesel veya beledi vergi ve resimlerden bağıştırlar.

2. Bu maddede bahis konusu vergiden bağışıklık, gönderen Devlet veya misyon şefi ile akit yapan şahısların kabul eden Devletin kanununa göre ödemeleri gereken vergi ve resimlere uygulanmaz.

Madde 24

Misyonun arşivleri ve evrakı her zaman ve nerede bulunursa bulunsun dokunulmazlığı haizdir.

Madde 25

Kabul eden Devlet, misyon görevlerinin yürütülmesi için her türlü kolaylığı sağlayacaktır.

Madde 26

Kabul eden Devlet, milli güvenlik nedenleriyle girişi yasaklanan veya kurallara bağlanan bölgeler hakkındaki kanun ve nizamları saklı kalmak şartıyla, ülkesinde misyonun bütün üyelerine hareket ve seyahat serbestliği sağlayacaktır.

Madde 27

1. Kabul eden Devlet, misyonun her türlü resmi amaç için serbestçe haberleşmesine izin verecek ve bunu koruyacaktır. Gönderen Devletin hükümeti ve nerede bulunursa bulunsun, diğer misyonları ve konsoloslukları ile haberleşme esnasında misyon, diplomatik kuryeler ve kodlu veya şifreli mesajlar dahil olmak üzere, uygun bütün haberleşme vasıtalarını kullanabilir. Bununla beraber, misyon, telsiz vericisini ancak kabul

eden Devletin rızası ile kurabilir ve kullanabilir.

2. Misyonun resmi yazışması ihlal edilemez. Resmi yazışma, misyona ve görevlerine ait her türlü yazışma demektir.

3. Diplomatik çanta açılmaz veya alıkonulamaz.

4. Diplomatik çantayı teşkil eden paketlerin bu niteliğini gösterir harici işaretler taşıması gerekir ve bunlar ancak diplomatik evrakı veya resmî maksatlar için kullanılan maddeleri ihtiva edebilirler.

5. Statüsünü ve diplomatik çantayı teşkil eden paketlerin sayısını belirten bir resmi belge taşıyacak olan diplomatik kurye, görevlerinin ifasında kabul eden Devlet tarafından korunacaktır. Diplomatik kurye şahsi dokunulmazlıktan yararlanır ve hiçbir şekilde tutuklanamaz veya gözaltına alınamaz.

6. Gönderen Devlet veya misyon "ad Hoc" (özel) diplomatik kuryeler tayin edebilir. Bu maddenin 5. fıkrasının hükümleri, kuryenin uhdesindeki diplomatik çantayı alıcısına teslim etmesi üzerine aynı fıkrada öngörülen bağışıklıkların sona ermesi kaydıyla bu durumlarda da uygulanacaktır.

7. Diplomatik çanta, müsaade olunan bir giriş limanına inecek bir ticari uçağın kaptanına emanet edilebilir. Kaptana çantayı teşkil eden paketlerin sayısını belirten resmi bir belge verilmekle beraber kendisi diplomatik kurye sayılmaz. Misyon, üyelerinden birini uçağın kaptanından diplomatik çantayı doğrudan doğruya ve serbestçe almak için gönderebilir.

Madde 28

Resmi görevlerinin ifası sırasında misyon tarafından tahsil olunan harç ve ücretler, her türlü vergi ve resimden bağışiktırlar.

Madde 29

Diplomatik ajanın şahsi dokunulmazlığı vardır. Hiçbir şekilde tutuklanamaz veya gözaltına alınamaz. Kabul eden Devlet diplomatik ajana gereken saygıyı gösterecek ve şahsına, özgürlüğüne ve onuruna yönelik herhangi bir saldırıyı önlemek için uygun tüm önlemleri alacaktır.

Madde 30

1. Diplomatik ajanın özel konutu misyonun binaları gibi aynı dokunulmazlık ve korunmadan yararlanacaktır.

2. Diplomatik ajanın belgeleri, yazışması ve 31. maddenin 3. fıkrası hükümleri saklı kalmak kaydıyla, malları, aynı şekilde dokunulmazlıktan yararlanacaktır.

Madde 31

1. Diplomatik ajan, kabul eden Devletin cezai yargısından bağışıktır. Diplomatik ajan, aşağıdaki hususlar dışında, kabul eden Devletin medeni ve idari yargısından da bağışıktır:

a) Kabul eden Devletin topraklarında bulunan özel bir taşınmazla ilgili bir aynı hak davası, yeter ki bu taşınmaz, gönderen Devlet adına ve misyon amaçları için kullanılmak üzere diplomatik ajanın tasarrufunda bulunmamış olsun,

b) Diplomatik ajanın gönderen Devlet adına değil de bir özel kişi olarak vasiyeti tenfiz memuru, mirasın idarecisi, mirasçı veya vasiyet olunan kişi sıfatıyla ilgili bulunduğu mirasa ilişkin bir dava;

c) Diplomatik ajanın kabul eden Devlet dahilinde resmi görevleri dışında icra ettiği herhangi bir mesleki veya ticarî faaliyet ile ilgili bir dava.

2. Diplomatik ajanın, tanıklık yapmak zorunluluğu yoktur.

3. Bu maddenin 1. fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerinde öngörülen haller dışında bir diplomatik ajan hakkında hiçbir icra önlemi alınamaz. Söz konusu durumlarda dahi ajanın şahsının veya konutunun dokunulmazlığı ihlâl edilemez.

4. Kabul eden Devletin yargısından bağışıklık diplomatik ajanı, gönderen Devletin yargısından bağışık kılmaz.

Madde 32

1. Diplomatik ajanların ve 37. madde gereğince bağışıklıktan yararlanan şahısların yargı bağışıklığı, gönderen Devlet tarafından kaldırılabilir.

2. Bağışıklığın kaldırılması daima açıkça yapılmalıdır.

3. Bir diplomatik ajan veya 37. madde gereğince yargı bağışıklığından yararlanan bir şahıs tarafından yargı yoluna başvurulması, onun esas dava ile doğrudan doğruya ilgili herhangi bir mukabil iddia karşısında yargı bağışıklığı ileri sürmesine engel teşkil eder.

4. Medeni veya idari davalar bakımından yargı bağışıklığının kaldırılması hükmün icrası bakımından da bağışıklığın kaldırılmış olmasını tazammun etmez. Hükmün icrası bakımından ayrıca bir bağışıklığın kaldırılması kararı gerekir.

Madde 33

1. Bu maddenin 3. fıkrası hükümleri saklı kalmak şartıyla, bir diplomatik ajan, gönderen Devlet için yapılan hizmetler bakımından kabul eden Devlette yürürlükte olan sosyal güvenlik hükümlerinden bağışıktır.

2. Bu maddenin 1. fıkrasında öngörülen bağışıklık, aşağıdaki şartlarla bir diplomatik ajanın münhasır hizmetinde bulunan özel hizmetçilere de uygulanır:

a) Kabul eden Devletin vatandaşı olmamaları veya kabul eden Devlette daimi ikametgâhları bulunmaması, ve

b) Gönderen Devlette veya bir üçüncü Devlette yürürlükte olan sosyal güvenlik hükümlerinden yararlanırlmaları.

3. Bu maddenin 2. fıkrasında öngörülen bağışıklıktan yararlanmayan şahısları istihdam eden bir diplomatik ajan, kabul eden Devletteki sosyal güvenlik hükümlerinin işverene yüklediği vecibelere riayet edecektir.

4. Bu maddenin 1. ve 2. fıkrasında öngörülen bağışıklık, kabul eden Devletin müsaadesi şartıyla, bu Devletin sosyal güvenlik sistemine kendiliğinden katılmaya engel değildir.

5. Bu madde hükümleri, sosyal güvenlik hakkında daha önce aktedilmiş iki-taraflı veya çok-taraflı andlaşmaları etkilemez ve gelecekte bu gibi andlaşmaların aktedilmesine engel teşkil etmez.

Madde 34

Bir diplomatik ajan, aşağıda sayılanlar dışında, şahsi veya ayni, milli, bölgesel veya

beledi her türlü vergi ve resimden bağışıktır:

a) Normal olarak mal veya hizmetlerin fiyatlarına dahil edilen nev'iden vasıtalı vergiler;

b) Misyonun amaçları için kullanılmak üzere gönderen Devlet adına tasarruf edilmeyen kabul eden Devletin ülkesinde bulunan özel taşınmazlar üzerindeki vergi ve resimler;

c) 39. maddenin 4. fıkrası hükümleri saklı kalmak şartıyla, kabul eden Devlet tarafından tahakkuk ettirilen emlak, veraset veya intikal vergileri;

d) Kaynağı kabul eden Devlette bulunan özel gelirden alınan vergi ve resimler, ve kabul eden Devlet dahilindeki ticarî teşebbüslere yapılan yatırımlardan alınan sermaye vergileri;

e) Yapılan muayyen hizmetlere karşılık tahakkuk ettirilen ücretler;

f) 23. madde hükümleri saklı kalmak şartıyla, taşınmaz mala ilişkin, kayıt, mahkeme veya zabıt harçları ile ipotek harcı ve damga resmi,

Madde 35

Kabul eden Devlet diplomatik ajanları, bütün şahsi hizmetlerden, her ne şekilde olursa olsun her türlü kamu hizmetinden ve el koyma, katkıda bulunma ve konaklama yeri sağlama gibi askerî yükümlülüklerden bağışık tutacaktır.

MADDE 36

1. Kabul eden Devlet, kanun ve nizamlarına uygun olarak, aşağıdaki maddelerin girişine izin verir ve depolama, taşıma ve benzeri hizmetlere ait ücretler dışında, bunlara bütün gümrük vergileri, resimleri ve ilgili ücretlerden bağışıklık tanır:

a) Misyonun resmi kullanımına ait maddeler;

b) Yerleşmesinde kullanılacak maddeler dahil olmak üzere, bir diplomatik ajanın veya beraberinde oturan aile üyelerinin şahsi kullanımına ait eşya.

2. Bu maddenin 1. fıkrasında sözü geçen bağışıklıklar kapsamına girmeyen veya

ithali ya da ihracı kabul eden Devlet mevzuatınca yasaklanmış olan veya kabul eden Devletin karantina mevzuatına tabi olan eşya ihtiva ettiğinin farzolunmasını gerektiren ciddi sebepler bulunmadıkça, bir diplomatik ajanın şahsi bagajı aranamaz. Sayılan hallerde arama, ancak diplomatik ajanın veya yetkili temsilcisinin huzurunda yapılır.

Madde 37

1. Bir diplomatik ajanın beraberinde oturan aile üyeleri, kabul eden Devletin vatandaşı değilse, 29 ilâ 36. maddelerde belirtilen ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanırlar.

2. Misyonun idari ve teknik kadrosunun üyeleri, beraberlerinde oturan aile üyeleri ile birlikte, kabul eden Devletin vatandaşı olmamak veya daimi surette orada mukim bulunmak şartıyla, 29 ile 35. maddelerde belirtilen ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanırlar; ancak 31. maddenin 1. fıkrasında öngörülen, kabul eden Devletin medenî ve idarî yargısından bağışıklık, görevin ifası dışında yapılan fiilleri kapsamaz. Bu kişiler, keza, ilk yerleşmeleri sırasında ithal olunan eşyaları için 36. maddenin 1. fıkrasında belirtilen ayrıcalıklardan da yararlanırlar.

3. Misyonun, kabul eden Devletin vatandaşı olmayan veya daimi surette orada mukim bulunmayan hizmet kadrosunun üyeleri; görevlerinin ifası sırasında yapılan fiiller bakımından bağışıklıktan, işleri dolayısıyla aldıkları ücretlere ilişkin vergi ve resim bağışıklığından ve 33. maddede belirtilen bağışıklıktan yararlanırlar.

4. Misyon üyelerinin özel hizmetçileri, kabul eden Devletin vatandaşı veya daimi surette orada mukim değilse, işleri dolayısıyla aldıkları ücretlere ilişkin vergi ve resim bağışıklığından yararlanırlar. Diğer bakımlardan, ayrıcalık ve bağışıklıklardan ancak kabul eden Devletin tanıdığı ölçüde yararlanırlar. Bununla beraber, kabul eden Devlet, bu gibi şahıslar üzerindeki yargı yetkisini misyonun görevlerinin ifasına gereksiz şekilde müdahalede bulunmayacak tarzda kullanmalıdır.

Madde 38

1. Kabul eden Devlet tarafından ek ayrıcalık ve bağışıklıklar tanınmadığı takdirde, bu Devletin vatandaşı olan veya orada daimi surette mukim bulunan bir diplomatik ajan, sadece görevlerinin ifası esnasında yapılan resmi işlemler bakımından yargı bağışıklığından ve dokunulmazlıktan yararlanır.

2. Kabul eden Devletin vatandaşı olan veya daimi surette orada mukim bulunan Misyonun kadrosunun diğer üyeleri ve özel hizmetçiler, ayrıcalık ve bağışıklıklardan ancak kabul eden Devlet tarafından tanınan ölçüde yararlanırlar. Bununla beraber, kabul eden Devlet bu gibi şahıslar üzerindeki yargı yetkisini misyonun görevlerinin ifasına gereksiz şekilde müdahalede bulunmayacak tarzda kullanmalıdır.

Madde 39

1. Ayrıcalık ve bağışıklıklar tanınan her şahıs, görevine başlamak üzere kabul eden Devletin ülkesine girdiği andan, veya esasen bu Devletin ülkesinde bulunuyorsa, tayininin Dışişleri Bakanlığına veya mutabık kalınacak başka Bakanlığa bildirildiği andan itibaren bunlardan yararlanır.

2. Ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanan bir şahsın görevi sona erdiği takdirde, bu ayrıcalıklar ve bağışıklıklar normal olarak ülkeyi terkettiği anda, veya terketmek için kendisine tanınan makul sürenin bitiminde sona erdiği gibi silahlı çatışma halinde dahi, bu ana kadar devam eder. Bununla beraber, böyle bir şahıs tarafından misyonun bir üyesi olarak yapılmış fiiller bakımından bağışıklıkların uygulanmasına devam olunur.

3. Misyonun bir üyesinin ölümü halinde, ailesi üyeleri memleketi terkedebilmeleri için gerekli makul bir sürenin bitimine kadar sahip oldukları ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanmaya devam ederler.

4. Misyonun kabul eden Devletin vatandaşı olmayan veya daimi surette orada mukim bulunmayan bir üyesinin, veya onun evine mensup ailesinin bir üyesinin ölümü halinde, kabul eden Devlet, müteveffanın,

memleket içinde iktisap edilip ve ölüm anında ihracı yasak bulunan mallar dışındaki taşınır mallarının ülke dışına çıkartılmasına izin verir. Kabul eden Devlet dahilindeki mevcudiyeti, münhasıran müteveffanın orada misyonun bir üyesi olarak veya misyonun bir üyesinin ailesinin mensubu olarak bulunmasına bağlı bulunan taşınır mallardan emişik, veraset ve intikal vergileri alınmaz.

Madde 40

1. Bir diplomatik ajan, görevine başlamak veya görevi başına dönmek üzere, veya kendi ülkesine döner iken, pasaport vizesi gereken hallerde kendisine vize vermiş bulunan bir üçüncü Devletin ülkesinden geçtiği veya bu ülke dahilinde bulunduğu takdirde, üçüncü Devlet kendisine geçişini veya dönüşünü sağlamak için gerekli dokunulmazlık ve diğer bağışıklıkları tanıyacaktır. Diplomatik ajana refaket eden, veya kendisine katılmak ve memleketlerine dönmek için ayrı seyahat eden, ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanan ailesi üyelerine de aynı uygulama yapılır.

2. Bu maddenin 1. fıkrasında belirtilenlere benzer hallerde, üçüncü Devletler, bir misyonun idari ve teknik veya hizmet kadrosu üyelerinin ve bu kişilerin aile mensuplarının ülkelerinden geçişlerini engellemeyeceklerdir.

3. Üçüncü Devletler, kodlu veya şifreli haberler dahil olmak üzere, transit geçiş halinde resmi yazışma ve diğer resmi haberleşmelere kabul eden Devlet tarafından tanıyan aynı serbesti ve himayeyi tanırlar. Bu devletler, pasaport vizesi gereken hallerde vize almış bulunan diplomatik kuryelere ve transit geçen diplomatik çantalara kabul eden Devletin tanımakla yükümlü bulunduğu dokunulmazlık ve himayenin aynısını tanırlar.

4. Üçüncü Devletlerin bu maddenin 1., 2. ve 3. fıkraları gereğince üstlendikleri yükümlülükler, aynı zamanda, üçüncü Devletin ülkesindeki mevcudiyetleri mücbir sebebe dayanan bu fıkralarda belirtilen şahıslar ile resmi haberleşmeler ve diplomatik çantalara da uygulanır.

Madde 41

1. Ayrıcalıklarına ve bağışıklıklarına halletilmeksizin, bu gibi ayrıcalıklardan ve bağışıklıklardan yararlanan bütün şahıslar kabul eden Devletin kanunlarına ve nizamlarına riayet etmekle yükümlüdür. Anılan Devletin iş işlerine karışmakla da bu şahıslar keza yükümlüdür.

2. Gönderen Devlet tarafından kabul eden Devlet nezdinde yapılması misyonun uhdesine tevdi olunan bütün resmi işler, kabul eden Devletin Dışişleri Bakanlığı veya mutabık kalınacak diğer bir Bakanlık ile veya aracılığıyla yürütülür.

3. Misyonun binaları, misyonun bu Sözleşmede belirtilen görevleri veya diğer genel uluslararası hukuk kuralları veya gönderen ve kabul eden Devlet arasında yürürlükte olan özel anlaşmalar ile bağdaşmayacak bir tarzda kullanılmaz.

Madde 42

Diplomatik ajan kabul eden Devlette şahsi kazanç maksadile herhangi bir mesleki veya ticari faaliyette bulunamaz.

Madde 43

Bir diplomatik ajanın görevi, diğer haller dışında, aşağıdaki şekillerde son bulur:

a) Gönderen Devlet tarafından kabul eden Devlete diplomatik ajanın görevinin son bulduğunun bildirilmesi ile;

b) 9. maddenin 2. fıkrası gereğince, kabul eden Devletin gönderen Devlete diplomatik ajanı misyonun bir üyesi olarak tanımayı reddettiğini bildirmesi ile.

Madde 44

Kabul eden Devlet, silâhlı çatışma halinde dahi, kendi vatandaşı olmamaları şartıyla ayrıcalıklar ve bağışıklıklardan yararlanan şahıslara ve tabiyetlerine bakılmaksızın bu gibi şahısların aileleri üyelerine en kısa zamanda ülkesini terk edebilmeleri için kolaylıklar tanır. Kabul eden Devlet, özellikle gerektiğinde kendileri ve malları için ihtiyaç duyulan nakil imkânlarını sağlamak zorundadır.

Madde 45

İki devlet arasında diplomatik ilişkiler kesildiği veya bir misyon sürekli veya geçici olarak geri çekildiği takdirde;

a) Kabul eden Devlet, silâhlı çatışma halinde dahi, malları ve arşivleri ile birlikte misyonun binalarına saygı gösterir ve bunları korur;

b) Gönderen Devlet, malları ve arşivleri ile birlikte misyonun binalarının nezaretini, kabul eden Devletin rıza gösterdiği bir üçüncü Devletin uhdesine tevdi edebilir.

c) Gönderen Devlet kendisinin ve vatandaşlarının menfaatlerinin korunmasını, kabul eden Devletin rıza gösterdiği bir üçüncü Devletin uhdesine tevdi edebilir.

Madde 46

Gönderen Devlet, kabul eden Devletin peşin rızası ile ve bu Devlet dahilinde temsil edilmeyen bir üçüncü Devletin talebi üzerine üçüncü Devletin ve vatandaşlarının menfaatlerinin geçici olarak korunmasını yüklenir.

Madde 47

1. Kabul eden Devlet, bu Sözleşmenin hükümlerinin uygulanmasında Devletler arasında ayırım gözetmez.

2. Ancak, aşağıdaki hallerde ayırım yapılmış sayılmaz:

a) Kabul eden Devlet, bu Sözleşme hükümlerinin herhangi birini, bu hükmün gönderen Devlet dahilindeki kendi misyonuna kısıtlamalı uygulanması sebebiyle kısıtlamalı olarak uyguladığı takdirde;

b) Devletler birbirlerine teamül veya anlaşma yoluyla bu Sözleşme hükümlerinin gerektirdiğinden daha müsait muamele bahsettikleri takdirde.

Madde 48

Bu Sözleşme, Birleşmiş Milletler veya ihtisas teşekküllerinden herhangi biri veya Uluslararası Adalet Divanı Statüsüne taraf olan bütün Devletler ile Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca Sözleşmeye taraf olmaya davet olunan başka herhangi bir Devlete aşağıda belirtilen şekilde imzaya açık olacaktır.

31 Ekim 1961'e kadar Avusturya Federal Dışişleri Bakanlığında, ve bundan sonra, 31 Mart 1962'ye kadar New York'ta Birleşmiş Milletler Merkezinde.

Madde 49

Bu Sözleşme onaylamaya tabidir. Onay belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunur.

Madde 50

Bu Sözleşme, 48. maddede sözü edilen dört kategoriden birine mensup herhangi bir Devletin katılmasına açık kalacaktır. Katılma Belgeleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunacaktır.

Madde 51

1. Bu Sözleşme yirmiikinci onaylama veya katılma belgesinin Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunduğu tarihi izleyen otuzuncu gün yürürlüğe girer.

2. Yirmiikinci onaylama veya katılma belgesinin tevdiinden sonra Sözleşmeyi onaylayan veya katılan her Devlet bakımından Sözleşme, onay veya katılma belgesinin tevdi tarihinden sonraki otuzuncu gün yürürlüğe girer.

Madde 52

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri, 48. maddede belirtilen dört kategoriden herhangi birine mensup Devletlere aşağıdaki hususları bildirecektir:

a) 48, 49 ve 50. maddeler gereğince bu Sözleşmeye konan imzaları ve onaylama veya katılma belgelerinin tevdi olunmasını;

b) 51. madde gereğince, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarihi.

Madde 53

Bu Sözleşmenin, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusca ve İspanyolca metinlerinin aynı derecede doğru ve geçerli olan asılları, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi olunur ve bunların tasdikli örnekleri adı geçen tarafından 48. maddede belirtilen dört kategoriden herhangi birine mensup bütün Devletlere gönderilir.

YUKARIDAKİ HUSUSLARI TASDİKEN, aşağıda imzası bulunan ve Hükümetlerince

tam yetkili kılınmış Temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Bin dokuzyüz altmışbir yılının Nisan ayının onsekizinci günü VIYANA'da tanzim olunmuştur.

**19.2.1947 Tarihli ve 5016 Sayılı
Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası
İmar ve Kalkınma Bankasına Katılmak
İçin Hükümete Yetki Verilmesine Dair
Kanunun Değişik 2 nci Maddesinin
Değiştirilmesi Hakkında Kanun**

Kanun no: 3066-Kabul tarihi: 30 Ekim 1984
R.G. 6 Kasım 1984-18567.

MADDE 1. — 5016 sayılı Kanunun değişik 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 2. — Milletlerarası Para Fonu ile Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankasına yapılması gereken ödemeler gelecek yıllar bütçelerine konulacak ödemelerden mahsup edilmek üzere, avans olarak yerine getirilebilir. Bu avansların toplamı;

a) Milletlerarası Para Fonu için 429 100 000 (SDR) özel çekme hakkı karşılığını,

b) Milletlerarası İmar ve Kalkınma Bankası için 1 Temmuz 1944 tarihinde geçerli ağırlık ve saflıktaki 371 000 000 ABD doları karşılığını,

Geçemez.

Ancak, Bakanlar Kurulu bu miktarları gerektiğinde, iki katına kadar artırmaya yetkilidir.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

**11/2/1964 Tarih ve 403 Sayılı Türk
Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına
İlişkin Yönetmeliğin Bazı Maddelerinin
Değiştirilmesi ve Bu Yönetmeliğe Geçici
Madde Eklenmesi Hakkındaki Yönetmeliğin
36 ncı Maddesinin (g) Bendinin
Değiştirilmesine İlişkin Yönetmelik.**

R.G. 24 Ekim 1984-18555.

MADDE 1 — 11/2/1964 Tarih ve 403 Sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmeliğin 36 ncı maddesinin (g) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Madde 36 — g) Yurt dışında bulunup da Türkiye Cumhuriyetinin iç ve dış güvenliği (Türk Ceza Kanununun 2 nci kitabının 1 inci bap, 1 inci fasıl ve 2 nci fasıl hükümleri içinde yer alan maddeler ile Askeri Ceza Kanununun aynı amaca yönelik hükümleri, silah kaçakçılığı veya benzeri suçlar) hangi yolla olursa olsun kanunların suç saydığı şekilde iktisadi ve mali güvenliği aleyhinde (mal, döviz, altın, uyuşturucu madde, hileli vergi kaçakçılığı veya benzeri) faaliyetlerde bulunmaktan sanık olarak haklarında yetkili Cumhuriyet Savcıları veya Askeri Savcılarca soruşturma açılan veya yurt içinde bu tür faaliyetlerde bulunup da haklarında soruşturma açılmasından önce veya sonra her ne suretle olursa olsun yurt dışına çıkmaları nedeniyle, haklarında kamu davası açılmasına veya ceza kovuşturmasına veya hükmün infazına imkân bulunamayan ve gelmesi için yapılan duyuruya rağmen 3 ay içinde, sıkıyönetim ve olağanüstü hallerde 1 ay içinde yurda dönmeyenler yukarıdaki bentte sayılan sanık veya hükümlü hakkında Türk vatandaşlığını kaybettirme işlemi yapılabilmesi için :

1 — Sanık hakkında, yurt dışında bulunması nedeniyle, kamu davası açılmasına imkân bulunmadığının Cumhuriyet Savcılıkları veya Askeri Savcılıklarca bildirilmesi,

2 — Yurt dışında bulunması nedeniyle sanığın savunmasının tesbitine ve davanın sonuçlandırılmasına imkân bulunmadığına ilgili mahkemece karar verilmesi,

3 — Hükümlü hakkında, yurt dışında bulunması nedeniyle verilmiş olan hükmün infazına imkân bulunmadığının Cumhuriyet Savcılıkları veya Askeri Savcılıklarca bildirilmesi, şarttır.

Yukarıda belirtilen durumlarda ilgili Cumhuriyet Savcısı veya Askeri Savcı sanığın tam kimliği ve nüfusta kayıtlı olduğu yer ile tesbit edilen yurt dışı adresini ve isnat olunan suçu veya hükümlülerle ilgili olarak infazın yapılamayış nedeniyle ilgili yazıyı veya mah-

kemenin sanığın yurt dışında bulunması nedeniyle ceza kovuşturmasının yapılamıyacağı konusundaki karar örneğini ilgisine göre Adalet Bakanlığına veya Millî Savunma Bakanlığına gönderir. Adı geçen Bakanlıklar in- tikal eden bilgi ve belgeleri ilgili hakkında 403 Sayılı Kanunun 25 inci maddesine eklenen son fıkra gereğince 35 inci maddenin birinci fıkrasının uygulanması konusundaki görüşlerini de belirtmek suretiyle İçişleri Ba- kanlığına gönderirler.

İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğünde dosya incelenir. Varsa eksiklikleri tamamlattırılır, ilgilinin aile kayıt örneği de getirtilerek dosyaya eklenir. Maddede kayıp işlemi için öngörülen bütün unsurların tamam olduğu anlaşıldıktan ve sanığın malları hakkında yapılacak işlem hak- kındaki İçişleri Bakanlığı görüşü de tesbit edildikten sonra sanığa yurda dönmesi için duyuru yapılır.

Duyuru, bilinen yurt içi ve yurt dışı adreslerine gönderilecek bir yazı ve aynı za- manda Resmi Gazete ile ilan suretiyle yapı- lır. Yurt dışı adresi belirli değil ise ilan Hü- kümet Bildirisi olarak TRT Radyo veya Tele- vizyonlarında iki defa üst üste yayımlanır. Kanunda gösterilen süreler en son ilan tari- hinden itibaren işlemeye başlar.

Sanığın mallarının tasfiyesini gerektiren hallerde bloke işlemine esas olmak üzere malların tesbiti ve bu mallar üzerinde yapı- lacak işlemlerin durdurulması için İçişleri Ba- kanlığınca dururn Maliye ve Gümrük Bakan- lığı ve Tapu Kadastro Genel Müdürlüğüne bildirilir.

Kanunen belirli süreler içinde sanık yur- da döneceğini bildirdiği takdirde kayıp işle- mi derhal durdurulur. Bu yolda bir başvu- ru alan bütün dış temsilciliklerimiz ve ilgili makamlar en seri vasıta ile durumu İçişleri Bakanlığı Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğüne bildirirler.

Kanunda öngörülüp ilanda belirtilen sü- renin geçmesine rağmen sanık yurda dön- mez veya döneceği yolunda bir bildirimde bulunmazsa, Bakanlar Kurulu Kararı alınarak gereği yapılır. Bakanlar Kurulunca malların tasfiyesine karar verilmiş olması halinde tüm malları bloke edilerek karar aleyhinde Da-

nıştay'a başvurma süresi geçtikten ve Danış- tay'a dava açılmadığı anlaşıldıktan sonra Ma- liye ve Gümrük Bakanlığınca tasfiye işlemine başlanır.

MADDE 2 — Bu Yönetmelik 1/10/1983 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tari- hinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 — Bu Yönetmeliği İçişleri Ba- kanı yürütür.

Yurt Dışına Çıkışlarda Uygulanacak Esaslar Hakkında Kararda Bazı Değişiklikler Yapılmasına Dair Karar

Kararname no: 84/8922-26 Aralık 1984
R.G. 28 Aralık 1984-18619, s. 37.

Madde 1 — 28/3/1984 tarihli ve 84/7860 sayılı Kararnameye bağlı Karar'ın 1 inci mad- desini aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 1 — Yurt dışına döviz olarak veya almadan çıkış yapan kişilerden, T.C. Merkez Bankasındaki Toplu Konut Fonu'na alacak kaydedilmek üzere çıkış başına 100 Amerikan Doları karşılığı Türk lirası tahsil edilir."

Madde 2 — 28/3/1984 tarihli ve 84/7860 sayılı Kararnameye bağlı Karar'ın 2 nci mad- desini aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 2 — Bu miktar, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne yapılacak çıkışlarda 15 Amerikan Doları Karşılığı Türk Lirasıdır."

Madde 3 — 28/3/1984 tarihli ve 84/ 7860 sayılı Kararnameye bağlı Karar'ın 4 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş- tir.

"MADDE 4 — 100 ve 15 Amerikan Do- ları karşılığı olarak tahsil olunacak Türk Li- ralarının hesaplanmasında, tahsilatın yapıldı- ğı tarihteki cari Amerikan Doları efektif satış kuru esas alınır."

Madde 4 — Bu Karar yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 5 — Bu Kararı Başbakanlık yü- rütür².

2) Yukarıda yer verilen Karar, 28/3/1984 tarihli ve 84/7860 sayılı Kararname'ye ektir ve Bakanlar Kurulu'nca 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinin (d) bendi uyarınca kararlaştırılmıştır

- Milletlerarası Hukuk Ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma Ve Uygulama Merkezi'nce, Kurulduğu Tarihten Günümüze Değın, Yayınlanmış Olan Kitaplara İlişkin Liste (The List Showing the Publications, Published by the Research Center of International Law and International Relations, since the Center was Founded).**
- RÜSTOW, Alexander, **Ham Maddelerin Milletlerarası Dağıtımı** (International Distribution of the Raw Materials), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 1, İstanbul 1945, 72 s.
- POLITIS, N(icolas), **Milletlerarası Ahlâk** (International Morale), (Çeviren: Ahmed Reşid Turnagil), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Tercüme Serisi: No. 1, İstanbul 1945, 127 s. (**Kitabın sonunda, yazarın kısa yaşam öyküsüne yer verilmiştir.**)
- BİLSEL, (Mehmet) Cemil, **Birleşmiş Milletler San Fransisco Çalışmaları** (United Nations San Fransisco Conference), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 2, İstanbul 1946, XII+297 s.
- ANZILOTTI, Dionisio, **Devletler Hukuku -Birinci Cilt-** (Giriş-Genel Teoriler), (Üçüncü İtalyanca basıdan çeviren: Sahir Erman) (The Law of Nations, vol. I -Introduction/General Theories- 3rd ed.), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Tercüme Serisi: No. 2, İstanbul 1946, 387 s.
- SMITH, Herbert Arthur, **The Changing Law of Nations**, Publications of the Turkish Institute of International Law, No. 3, University of İstanbul, İstanbul 1947, pp. 60.
- Devletler Hukuku Değişme Yolunda**, (Çevirenler: Dr. Rabi Koral ve Orhan Nasuhioğlu), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 3, İstanbul 1947, 64 s.
- BRIGGS, Herbert W., **The Progressive Development of International Law**, University of İstanbul, Publications of the Turkish Institute of International Law, No. 4, İstanbul 1947, pp. 46.
- Devletler Hukukunun Tedricî İnkişafı**, (Çevirenler: Dr. Rabi Koral ve Orhan Nasuhioğlu), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 4, İstanbul 1947, 48 s.
- POLITIS, Nicolas, **Tarafsızlık ve Barış**, (Neutrality and Peace), (Çeviren: Ahmed Reşid Turnagil), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, No. 6, İstanbul 1947, 148 s. (**Kitabın sonunda, çeviren tarafından kaleme alınmış olan, sekiz sayfalık bir ek bulunmaktadır.**)
- MAURY, Jacques, **Sur Quelques Questions de Droit International Privé**, Université d'İstanbul, Publication de l'Institut Turc de Droit International, No. 5, İstanbul 1948, 66 p.
- Devletler Hususî Hukukuna Ait Bazı Meseleler**, (Çevirenler: Doç. Dr. Rabi Koral ve Rahmi Çobanoğlu), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 5, İstanbul 1948, 72 s.
- WILSON, Robert R., **International Law in Treaties**, University of İstanbul, Publications of the Turkish Institute of International Law, No. 5, İstanbul 1949, pp. 46.
- Andlaşmalarda Devletler Umumî Hukuku**, (Çevirenler: Doç. Dr. Rabi Koral ve Orhan Nasuhioğlu), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 5, İstanbul 1949, 48 s.
- BİLSEL, (Mehmet) Cemil, **Milletlerarası Hava Hukuku** (International Air Law), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, Telif Serisi: No. 6, İstanbul 1948, XV+462 s.
- WILSON, Robert R., **The United Nations Organization and Organization of American States**, University of İstanbul, Publications of the Turkish Institute of International Law, İstanbul 1952, pp. 118.
- Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ve Amerika Devletleri Teşkilâtı**, (Çeviren: İskender Taner), İ.Ü. Devletler Hukuku Türk Enstitüsü Yayınları, İstanbul 1952, 111 s.

- AVRUPA EKONOMİK TOPLULUĞU** —Çeşitli Hukukî Sorunlar üzerine Konferanslar— (European Economic Community-Lectures on Various Legal Problems) İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 9, İstanbul 1973, VII+184 s.
- SARICA, Murat, TEZİÇ, Erdoğan ve ESKİYURT, Özer **Kıbrıs Sorunu** (Cyprus Dispute), İ.U.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 10, İstanbul 1975, X+475 s.
- MİLLETLERARASI ÖZEL HUKUK VE MİLLETLERARASI USUL HUKUKU KANUNU ÖNTASARI SEMPOZYUMU** —22/24 Kasım 1976— (The Symposium on the Draft Act of Private International Law and International Procedure - November 22/24, 1976). İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 11, İstanbul 1978, VII+294 s.
- LOZAN'IN 50. YILINA ARMAĞAN (STUDIES IN COMMEMORATION OF THE LAUSANNE PEACE TREATY ON ITS 50th ANNIVERSARY)**, İ.U.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 12, İstanbul 1978, XII+280 s.
- HIFZI TİMUR'UN ANISINA ARMAĞAN, (IN MEMORIAM OF HIFZI TİMUR)** İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 13, İstanbul 1979, XXIII+1087 s.
- SON GELİŞMELER KARŞISINDA HUKUKİ AÇIDAN VİZE SORUNU**, -Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü'nün Hazırladığı RAPOR ve TAR-

TIŞMA (23 Ocak 1981)- (THE VISA PROBLEM, UNDER THE RECENT ISSUES AND FROM THE LEGAL POINT OF VIEW - Report prepared by the Institute of International Law and International Relations and Debate January 23, 1981). İ.U.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 14, İstanbul 1981, XI+92 s.

AET'NİN GÜMRÜK SINIRLARI VE EGE SORUNU, —Prof. Dr. Sevin Toluner tarafından hazırlanan Rapor ve Tartışmalar / 27 Kasım 1981- (CUSTOMS TERRITORY OF E.E.C. AND AEGEAN DISPUTE-Report prepared by Prof. Dr. Sevin Toluner and Debate-November 27, 1981), İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Enstitüsü Yayınları: No. 15, İstanbul 1982, 73 s.

NOMER, Ergin ve ESKİYURT, Özer, **Avrupa Sözleşmeleri** -Cilt II-, (European Conventions -Vol. II), İ.Ü.H.F. Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları: No. 16, İstanbul 1982, 402 s. (Ayrıca bkz. Aynı yazarlar **Avrupa Sözleşmeleri**, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1975, IX+800 s.).

KIBRIS TÜRK FEDERE DEVLETİNİN MİLLETLERARASI HUKUKA İLİŞKİN BAZI SORUNLARI -Sempozyum- (6-7 Mayıs 1982) (Some Problems of Turkish Federated State of Cyprus concerning International Law -Symposium- May 6/7, 1982), İ.Ü. Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1983, VIII+196 s. (Sempozyum, Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Münasebetler Araştırma Merkezi'nce düzenlenmiştir.).